

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 Febr. 1876, kl. 1 e. m.

*Andra Kammarans Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1,
angående införande af undervisning i ritning och hand-
arbete vid rikets folkskolor.*

Till Utskottet har blifvit öfverlemnad en i Andra Kammaran af Herr Grefve *Sparre* väckt motion (N:o 107), deri motionären föreslår, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels meddela nådig föreskrift om intagande af ritundervisning bland läroämnena vid folkskolan, samt dels taga i nådigt öfvervägande, om och på hvad sätt undervisning i handarbete kunde påbjudas i folkskolorna.

Motionären framhåller, utom nyttan af dessa läroämnen, äfven exemplet från Finland, hvarest i gällande författningar för folkskoleväsendet föreskrifves att vid *seminarierna* eleverne böra öfvas icke blott i teckning och modellering, utan äfven i tekniska handarbeten, samt att i *folkskolan* så väl gossar som flickor böra meddelas undervisning i teckning, hvarjemte flickor skola öfvas i qvinnliga handarbeten och gossar i handslöjd. Han påminner äfven, att ritning ingår bland läroämnena vid våra folkskoleseminarier, men icke genom någon föreskrift införts i folkskolan.

Utskottet kan för sin del icke annat än instämma i hvad motionären anför om nyttan och önskvärldheten af att ritundervisning meddelas äfven i våra folkskolor. Folkskolan erhöle härigenom en mera praktisk rigtning än hvad för närvarande är fallet. Med någon skicklighet i handteckning, och öfning att åtminstone förstå, om ej uppgöra, arbetsritningar, skulle lärjungen vinna mer duglighet i hemslöjd, handverk och nästan alla praktiska arbeten

än han i folkskolan kan förvärfva med blott och bart läsning. Förmågan att tekna skärper uppmärksamheten och är en driffjeder till gagnelig sysselsättning på lediga stunder. Nyttan af ritundervisningens införande i folkskolan synes sålunda, enligt Utskottets förmenande, obestridlig, och Utskottet kan ej tänka sig mer än en anmärkning deremot. Den vore, att folkskolan redan nu är öfvertyngd af läroämnena, hvarföre det torde blifva svårt att bereda plats för ännu ett ämne. Utskottet anser dock för sin del, att något af den tid, som egnas katekesläsning, kunde anslås åt ritundervisningen, utan att religionsundervisningen beröfvades den tid, som för densamma är oundgängligen nödvändig: detta under förutsättning, att denna senare undervisning mera ginge ut på förklaringar och förhör än ordagrann minnesläsning.

Ehuru Utskottet alltså förordar motionärens förslag, att ritundervisning införas i folkskolan, måste Utskottet dock såsom sin åsigt derjemte uttala, att denna undervisning icke borde ovilkorligen meddelas folkskolans alla lärjungar. Det synes Utskottet, att, om ritundervisningen utsträcktes äfven till de yngsta barnen, gagnet deraf icke motsvarade förlusten af dertill uppförd tid, hvilken för dessa barn blefve bättre använd till innanläsning och skrifning m. m. Enligt Utskottets förmenande borde föreskriften om ritundervisningens införande medgifva rättighet för skolrådet att gemensamt med läraren bestämma den ålder och förkunskap, som fordras för att lärjunge må få del af denna undervisning.

Hvad beträffar senare delen af motionärens framställning, som blott afser en underdånig skrifvelse, att Kongl. Maj:t täcktes taga i *öfvervägande*, om och på hvad sätt undervisning i handarbete kunde påbjudas i folkskolorna, anser Utskottet, att äfven denna del af motionen förtjenar Riksdagens behjertande. Det synes Utskottet vara utom allt tvifvel, att det blefve till stort gagn för det allmänna, om äfven undervisning i handarbete kunde vid folkskolan införas. Denna uppfattning öfverensstämmer fullkomligen med den mening, som uttalades af det under sistlidna år sammankallade folkskoleinspektörs-mötet. Utskottets åsigt är dock — hvad motionären säkerligen icke heller förbisett — att en bestämd föreskrift härom nu icke vore lämplig. Den skulle medföra en kostnad, som, åtminstone för det närvarande, blefve ett hinder, hvilket svårligen kunde öfvervinnas. För undervisning i handarbete fordras särskilda lärare, verktyg och arbetsmaterial samt på de flesta ställen äfven utvidgning af skollokalen. Innan åsigtarna om behovet af en dylik undervisning gjort sig mera allmänt gällande inom kommunerna än hvad ännu är förhållandet, vore fara att, i följd af kostnaden, föreskriften om dess införande väckte missnöje och motstånd, och hela påbudet blefve en död bokstaf. Utskottet anser likväl ifrågavarande undervisningsämne vara af den vikt, att dess upptagande i folkskolan bör framhållas såsom ett mål, hvilket man måste söka att förr eller senare uppnå,

samt att icke blott landstingen utan äfven staten borde medelst understöd och uppmuntran dertill bidraga.

På grund af hvad här ofvan blifvit yttradt, samt hvad för öfrigt i motionen anføres, hemställer Utskottet vördsamt, att i underdånig skrifvelse måtte anhållas:

a) att Kongl. Maj:t täcktes utfärda nådig föreskrift om intagande af ritundervisning bland läroämnena vid folkskolan, med rätt för skolrådet att gemensamt med läraren bestämma den ålder och förkunskap, som fordras för att lärjunge må få del af denna undervisning; samt

b) att Kongl. Maj:t äfven ville taga i nådigt öfvervägande, om och på hvad sätt förberedande åtgärder kunna vidtagas för införande i folkskolan af undervisning i handarbete.

Stockholm den 28 Februari 1876.

På Utskottets vägnar:

A. Adlersparre.
